

Wstęp

Opracowania florystyczne są podstawowym źródłem informacji na temat różnorodności biologicznej – zachowują aktualność przez wiele lat. Zawarte w nich dane mają duże znaczenie dla ochrony przyrody, a także mogą zostać wykorzystane do badań nad ekologią i rozmieszczeniem poszczególnych gatunków oraz przemianami zachodzącymi we florze pod wpływem antropopresji.

Działalność człowieka jest jednym z najważniejszych czynników, które powodują zmiany składu gatunkowego flory określonego obszaru. Prowadzi ona zarówno do pojawiania się gatunków, które do tej pory na nim nie występowały (antropofitów), jak i do zanikania taksonów rodzimych. Nowe gatunki mogą przybyć na dany teren w wyniku celowych działań człowieka (rośliny uprawne i ozdobne) lub zostać przypadkowo zawleczone (efemerofity). W przeciwieństwie do nich wiele roślin od dawna występujących w danym miejscu nie jest w stanie przystosować się do zmiany warunków siedliskowych spowodowanej rozwojem przemysłu, rolnictwa i urbanizacji. Ich liczebność w ciągu ostatnich dziesięcioleci stopniowo maleje, a stanowiska, na których występują, zanikają. Doprowadziło to do całkowitego wyginięcia niektórych gatunków.

Przemiany flory i roślinności zachodzące w środowisku przyrodniczym pod wpływem działalności człowieka są definiowane jako synantropizacja szaty roślinnej – proces polegający na zastępowaniu układów pierwotnych, zawierających taksony endemiczne, stenotopowe, autochtoniczne przez układy wtórne, które są tworzone przez składniki kosmopolityczne, eurytopowe, allochtoniczne (Faliński 1972). Prowadzi to do degradacji naturalnych zbiorowisk roślinnych i dlatego bardzo ważne jest określenie składu flory każdego obszaru podlegającego antropopresji, co w przyszłości może pozwolić na przynajmniej częściowe odtworzenie jego naturalnej szaty roślinnej.

Niniejsza praca dotyczy Wyżyny Śląskiej – regionu, w którym wpływ działalności człowieka na środowisko przyrodnicze jest szczególnie intensywny. Jej celem jest przedstawienie pełnego wykazu flory roślin naczyniowych tego obszaru na podstawie dotychczasowych opracowań botanicznych, materiałów zielnikowych oraz własnych badań terenowych.